

Hjálpin

Fréttablað Rauða krossins

30. SEPTEMBER 2015

Rauði krossinn

Hundaknús vekur gleði

Í dag starfa um 450 sjálfboðaliðar sem heimsóknarvinir á vegum Rauða krossins um allt land. Þeirra á meðal eru þau Guðrún Snorradóttir og hinn loðni Jaki sem leita nú að vinum í Dalvíkur- eða Fjallabyggð.

SÍÐA 6

Vertu næs

Vertu næs er tveggja ára átak Rauða krossins sem hvetur fólk til að koma fram við hvert annað af virðingu. **SÍÐA 3**

2.200 tonn af fatnaði

Fatasöfnun Rauða krossins er mikilvæg fjáröflun. Tekjurnar fara m.a. í að kosta mikilvæg verkefni. **SÍÐA 4**

Aðstoða flóttafólk

Margir sjálfboðaliðar eru tilbúnir að aðstoða flóttamenn með fyrstu skrefin í nýju landi.

SÍÐA 10

MYND/AUÐUNN NIELSSON

HJÁLPUM FLÓTTAFÓLKI

Rauði krossinn

Flóttamenn hafa aldrei verið fleiri í mannkynssögunni. Við getum lagt okkar af mörkum.

Styrktarnúmer Rauða krossins eru: 904 1500 | 904 2500 | 904 5500

Sveinn Kristinsson, formaður Rauða krossins á Íslandi.

Ágæti lesandi

Umræða undanfarinna vikna og mánaða hefur svo sannarlega beint athyglinni að hjálpar- og mannúðarstarfi hér á landi og um heim allan. Sú umræða hefur dregið fram skoðana-, viðhorfa- og áherslumuninn sem ríkir í samfélaginu. Umræða og rök-ræða er mikilvæg í upplýstu samfélagi, en til þess að hún leiði okkur fram á veginn þarf hún að byggjast á þekkingu og fordómaleysi. Það er hlutverk stjórnvalda, bæði ríkis og sveitarfélaga og Rauða krossins að veita haldgóðar upplýsingar svo að skoðanaskipti séu byggð á staðreyndum. Það er því nauðsynlegt að almenningur eigi greiðan aðgang að tiltækum upplýsingum, sé tilbúinn að kynna sér málin og taki síðan afstöðu af yfirvegun og sanngirni.

Rauði krossinn á Íslandi er hluti af stærstu mannúðarhreyfingu heims. Hvert sem farið er um heiminn má búast við að sjá merki þessarar mannúðarhreyfingar, ýmist rauðan kross eða hálfmána. Þetta gefur okkur til kynna að hreyfingin sé alls staðar á vaktinni, í hjálparstarfi til að lina þjáningar eftir náttúruhamfarir, farsóttir, stríð. Rauði krossinn leitar þeirra sem höllum fæti standa, eru berskjaldaðir og veitir þeim aðstoð og hjálp án skilyrða, allt eftir aðstæðum um hversu sinni.

Við eigum því láni að fagna Íslendingar að búa í friðsælu landi, við búum langflest við góð lífskjör og höfum komið okkur upp styrku samfélagskerfi sem á að vernda þegjana. Þrátt fyrir þetta er alltaf þörf á umbótum, sumir búa við einangrun og kröpp kjör. Í hraða nútímasamfélagsins gleymast einhverjir, þeirra þarfir víkja og eftirsóknin eftir efnislegum gæðum glepur fólki oft sýn. Það er því mikilvægt að minna á það að þjóðfélagið verður betra og fólkið hamingjusamara ef við gætum hvert annars og sjáum til þess að enginn verði útundan.

Rauði krossinn á Íslandi er sterk almannahreyfing. Um allt land eru starfandi deildir sem sjá um verkefni í sínu nærumhverfi. Gott er því að sem flestir taki þátt í starfi Rauða krossins í sínu samfélagi, hver eftir sinni getu og möguleikum. Þannig vinnum við öll saman að því að styrkja og styðja þá sem eru berskjaldaðir tímabundið eða til frambúðar.

ÁGÆTI LESANDI

Nú hefur þú fengið í hendur Hjálpinu, blað sem á að kynna fyrir þér og þjóðinni hið fjölbreytta starf Rauða krossins á Íslandi. Við lestur þess munt þú komast að því að Rauða krossinum er fátt óviðkomandi og hinn mikli fjöldi sjálfboðaliða okkar leggur mikið til samfélagsins alls. Sumir leggja okkur lið tímabundið, aðrir árum saman. Verðmæti sjálfboðsins starfs er ómetanlegt, það hefur gildi fyrir sjálfboðaliðana og samfélagið allt. Mannúðarstarf á sér engin landamæri.

Okkur stendur nefnilega ekki á sama

Með bestu kveðjum,
Sveinn Kristinsson,
formaður Rauða krossins á Íslandi

Ragna Árnadóttir, varaformaður Rauða krossins á Íslandi, og Ólafur Ragnar Grímsson, forseti Íslands og verndari Rauða krossins á Íslandi, tóku við ávísuninni ásamt starfsmönnum Rauða krossins.

Spilað fyrir gott málefni

Spilarar tölvuleiksins EVE Online hafa á undanförunum árum safnað um 60 milljónum til mannúðarstarfa víða um heim. Fjármuninum er komið til Rauða krossins, sem hefur m.a. ráðstafað þeim í þörf verkefni í Pakistan, Haítí, Japan, Filippseyjum og Nepal.

Tölvuleikjafyrirtækið CCP hefur um árabíl lagt sitt af mörkum til góðgerðamála í samvinnu við Rauða krossinn. Í júní síðastliðnum afhentu starfsmenn fyrirtækisins til að mynda fulltrúum Rauða krossins 13,8 milljónir króna fyrir hönd spilara tölvuleiksins EVE Online. Söfnunin fór alfarið fram í leiknum sjálfum og rennur söfnunarféð óskipt til Rauða krossins á Íslandi að sögn Eldars Ástþórssonar, upplýsinga-fulltrúa CCP. „Söfnunin fór þannig fram að spilarar tölvuleiksins EVE Online létu fé af hendi rakna til hjálparstarfsins í Nepal með gjaldmiðlinum PLEX (Pilot Licence Extension) sem er annar af tveimur gjaldmiðlum EVE-heimsins sem spilarar leiksins nota. Raunvirði hvers PLEX er um 15 Bandaríkjadóllarar og sá CCP um að færa þá fjármuni sem spilarar leiksins söfnuðu yfir í Bandaríkjadóllara og þaðan til Rauða krossins á Íslandi, sem stendur fyrir neyðaraðstoð í Nepal og styður alþjóðlegt hjálparstarf á svæðinu.“

TIL EFTIRBREYTNÍ

Ólafur Ragnar Grímsson, forseti Íslands, var viðstaddur afhendinguna og hrósaði um leið spílurum leiksins og starfsfólki CCP fyrir þann samhug sem íbúum Nepal væri sýndur með söfnuninni. „Ólafur Ragnar minntist einnig á hvernig þessi söfnun okkar væri gott dæmi um hvernig hugvit og ný tækni geti nýst til góðra verka og ekki síður hvernig þetta framtak gæti verið öðrum leikjafyrirtækj-

Spilarar EVE Online hafa safnað 60 milljónum undanfarin ár.

um heimsins til eftirbreytni. Enda brýtur svona söfnun niður landamæri og hindranir og það væri svo sannarlega virðingartekni að sjá og upplifa hvernig samfélag spilarar EVE Online alls staðar að úr heiminum kæmu saman með þessum hætti til að leggja fórnarlömbum jarðskjálftanna í Nepal lið.“

Forseti Íslands er verndari Rauða krossins á Íslandi en það var Ragna Árnadóttir, varaformaður Rauða krossins á Íslandi, sem tók við ávísuninni ásamt starfsmönnum Rauða krossins.

SJÓTTA ÁTAKID

Þetta er í sjötta sinn sem CCP ýtir úr vör söfnunarátaki til

mannúðarmála í samstarfi við spilara EVE Online undir slagorðinu PLEX for Good. „Spilarar leiksins hafa áður stutt við fórnarlömb flóða í Pakistan, jarðskjálftanna á Haítí, fellibylsins Katrinu í Bandaríkjunum, jarðskjálfta og flóða í Japan og fellibylsins sem skók Filippseyjar fyrir tveimur árum. Samtals hafa safnast um 45 milljónir króna en met var slegið í síðustu söfnun fyrir íbúa Filippseyja þegar rúmlega 22 milljónir króna söfnuðust. Að meðtöldu framlaginu til Nepal, sem afhent var í sumar, hafa spilarar leiksins því safnað og gefið hátt í 60 milljónir til mannúðarstarfa.“

Útgefandi: Rauði krossinn / Umsjónarmaður auglýsinga: Bryndís Hauksdóttir / Ábyrgðarmaður: Hildur Björk Hilmarsdóttir

ÉG ER
MANNVINUR⁺

SEM MANNVINUR⁺
STYRKIR ÞÚ RAUÐA KROSSINN
MEÐ MÁNAÐARLEGU FRAMLAGI

SKRÁÐU ÞIG Á
MANNVINIR⁺.IS

Með fjölmenningu vex mannauðurinn

Liður í áskorun Vertu næs verkefnis Rauða krossins, sem bæði einstaklingar, stofnanir, samtök og fyrirtæki geta tekið þátt í, er fyrirlestra- og námskeiðshald um fjölmenningu og fordóma. Fyrirlesararnir telja það mikilvægt að gefa sem flestum tækifæri og vettvang til að hugsa um þessi mál og benda fólki á aðferðir til þess að sigra fordóma og vera næs.

Þau Anna Lára Steindal og Juan Camilo Roman Estrada halda fyrirlestra og námskeið um fjölmenningu og fordóma á vegum átaks Rauða krossins Vertu næs. „Okkar markmið með þessum fyrirlestrum og námskeiðum er að bjóða fólki tækifæri til þess að ræða málín og auka skilning á þeim tækifærum og áskorunum sem fjölmenningin skapar,“ segir Anna Lára.

Verkefnið er þeim mjög hjartfólgið og segja þau fordóma vera alls staðar og að þeir stýri oft samskiptum fólks. „Okkur finnst mjög mikilvægt að vera meðvitund um hvernig fordómar móta stundum viðhorf og hegðun sem getur haft neikvæð áhrif á líf annarra og við fjöllum líka um leiðir til þess að sigra fordóma,“ segir Juan.

AUKINN SKILNINGUR NAUÐSYN

Þar sem íslenskt samfélag hefur breyst hratt á undanförunum árum og um tíu prósent þjóðarinnar eru af erlendum uppruna segja þau Anna Lára og Juan að mikilvægt sé að auka skilning á innflytjendamálum og fjölmenningu almennt og því hvernig hegðun okkar allra og framkoma ræður miklu um þróun þess samfélags sem við búum nú í. „Við teljum að duldir fordómar séu algengustu fordómarnir hér á Íslandi þar sem inn-

flytjendur upplifa mismunun á dulinn hátt. Tungumálið er eitt besta dæmið, það er margt fólk sem býið er að reyna að læra íslensku, eyða tíma og peningum í nám, sem fer síðan út til að spjalla en það endar oft þannig að enginn vill tala við viðkomandi á íslensku, fólk fer gjarnan að tala ensku ef manneskja talar með sterkum hreim. Þrátt fyrir það eru erfiðleikar með íslensku svo stundum notaðir sem eins konar afsökun til að gera lítið úr fólki eða mismuna því,“ útskýrir Juan.

Anna Lára segir mikilvægt að skilja að það sé eðlilegt að nota fordóma í daglegu lífi, þeir séu viðmið til að túlka raunveruleikann og að við komumst ekki af án þeirra. „Allir hafa fordóma – fyrirfram gefnar hugmyndir um allt mögulegt. En vandamálið skapast þegar við látum fordóma stjórna viðhorfum okkar og hegðun í garð annars fólks. Eftir því sem fólkíð sem við eigum daglegt samneyti við verður fjölbreyttara, því meira máli skiptir að veita fordómum eftirtekt og vinna með þá.“

GERIST EKKI AF SJÁLFU SÉR

Juan og Anna Lára eru sammála um að það sé margt jákvætt við fjölmenningu. „Því betur sem við kynnumst heiminum og hvernig aðrir nálgast hann því betur skiljum við okkar eigin ver-

Anna Lára og Juan telja að það sé mikilvægt að auka skilning á innflytjendamálum og fjölmenningu. Þau halda fyrirlestra og námskeið á vegum átaksins Vertu næs.

MYNDI/GVA

öld og verðum þannig hæfari til þess að leggja heilbrigða dóma á hana. Þannig að við verðum ríkari og hæfari á svo mörgum sviðum í fjölmenningu en ekki í einsleitni,“ segir Juan og Anna Lára bætur við: „Ef við leggjum okkur fram við að vinna úr þeim áskor-

unum sem fjölmenningin skapar og nýta kostina, er fjölmenn- ing mjög jákvætt fyrirbrigði – mannauðurinn í samfélaginu vex. Aukin tungumálakunnátta, nýir straumar í mat og menningu, aukinn skilningur sem liðkar fyrir viðskiptum við lönd og fólk

sem er „öðruvísi“ en við. Listinn er langur. En þetta gerist ekki af sjálfu sér, við verðum að leggja okkur fram við að ýta undir kostina og vinna úr áskorunum.“

Nánari upplýsingar um áskorunina er að finna á heimasíðunni vertunaes.is.

NOKKRAR ÁHUGAVERÐAR STAÐREYNDIR

- Algengt er að börnum af erlendum uppruna hér á landi líði verr en öðrum jafnöldrum. Þau segjast eiga færri vini, þau eru líklegri til að vera skilin útundan og að verða fyrir stríðni.
- Á fyrsta árinu sem Rauði krossinn sinnti réttindagæslu fyrir umsækjendur um alþjóðlega vernd (hælisleitendur) sóttu 220 manns um vernd.
- „Mér var misboðið, ég var uppgefinn, ég var niðurlægður, einmana, einangraður, ég varð fyrir vonbrigðum, ég fann fyrir stressi, kvíða, óréttlæti, óöryggi, ég grét, mér fannst ég niðurlægð.“ Þetta er meðal þeirra tilfinninga sem vakna með fólki sem verður fyrir fordómum.
- Flestir hælisleitendur á Íslandi vilja leggja eitt-hvað af mörkum til samfélagsins. Margir þeirra vilja því vinna og greiða skatt frekar en að þiggja framfærslu frá íslenskum stjórnvöldum. Hælisleitendur eiga rétt á sérstöku bráðabirgða-atvinnuleyfi sem gildir til 6 mánaða í senn. Að finna vinnu kennitölulaus getur þó verið snúið því fæstir atvinnurekendur þekkja atvinnuleyfið sem hælisleitendur eiga rétt á. Þá tekur afgreiðsla umsókna um atvinnuleyfið alltaf einhvern tíma og oft er atvinnutækifærið runnið

mönnum úr greipum þegar afgreiðslu leyfisins lýkur.

- Á síðastliðnu ári hefur fólk frá 43 þjóðlöndum sótt um alþjóðlega vernd hér á landi. Langflestir sem hingað hafa leitað eru frá Albaníu en á eftir kemur fólk frá Makedóníu, Sýrlandi, Úkraínu og Írak.
- Frá því að Rauði krossinn tók við réttindagæslu fyrir umsækjendur um alþjóðlega vernd þann 25. ágúst 2014 hafa 270 manns notið talsmannabjónustunnar. Af þeim hafa 13 einstaklingar fengið alþjóðlega vernd. 51 hefur yfirgefið landið. Önnur mál eru enn til meðferðar.

Mynd/Ester Magnúsdóttir

Taktu áskoruninni – Vertu næs!

Vertu næs er tveggja ára áttak Rauða krossins sem hvetur fólk til að koma fram við hvert annað af virðingu. Uppruni, litaraft og trúarbrögð eiga ekki að skipta máli.

Reglulega kemur út skýrsla á vegum Rauða krossins á Íslandi sem ber heitið „Hvar þrengir að?“ Hún er gerð til að gefa Rauða krossinum vísbendingar um hverjir standa höllustum fæti á Íslandi og mótar félagið verkefni sín meðal annars út frá skýrslunni. Hún kom síðast út vorið 2014 og niðurstöður sýndu fram á að stór hluti Íslendinga telur fordóma gagnvart fólki af erlendum uppruna fara vaxandi. Skýrslan sýndi einnig fram á að stór hluti innflytjenda stendur höllum fæti hér á landi. Aðrar rannsóknir sýna einnig fram á að mismunun á grundvelli uppruna er staðreynd í íslensku samfélagi.

Rauði krossinn ákvað að bregðast við þessu með tvennum hætti. Annars vegar að efla málsvastarf félagsins og hins vegar að blása til tveggja ára átaks, sem síðar fékk nafnið Vertu næs.

Þórunn Lárusdóttir verkefnastjóri Vertu næs

Markmið átaksins er að vekja íslenskt samfélag til umræðu um stöðu fólks af erlendum uppruna hér á landi, upplýsa þjóðina um stöðu þess og afleiðingar fordóma í garð þess.

Einn liður í þessu tveggja ára átaki er áskorun til einstaklinga, fyrirtækja, stofnana og samtaka. Áskorunin snýst um að fólk líti í eigin barm og skoði hvort það geti gert betur. Fjölmenn- ing er ung á Íslandi og við erum í þeirri forréttindastöðu að geta lítið til annarra landa og lært af þeim hvernig best er að haga samþættingu. Mikilvægast af öllu er að hver og ein manneskja sem hingað flytur geti notið sín á þann hátt að bæði viðkomandi og samfélagið njóti góðs af. Það vinnst því mikið ef fólk tekur á móti þeim sem hingað koma með opnum hug. Áskorunin hófst þann 16. september og hafa landsmenn tekið vel á móti henni. Fjöldi fyrirtækja, stofnana, samtaka og einstaklinga hafa sýnt sam- hug í verki og ætla að leggja sitt af mörkum til að samfélagið okkar geti blómstrað og notið til fulls alls þess sem það hefur upp á að bjóða.

Hjartastopp gerir ekki boð á undan sér

**BÓKAÐU UPPLÍFGANDI
SKYNDIHJÁL PARNÁMSKEIÐ**

www.skyndihjalp.is

Skilar sannarlega ápreifanlegum árangri

Fatasöfnun Rauða krossins er mikilvægt verkefni sem hjálpar bágstöddum innanlands og erlendis og er líka mikilvæg fjáröflun. Tekjurnar fara m.a. í að kosta Neyðarmiðstöð Rauða krossins, Hjálparsímann 1717 og þróunarverkefni í Malaví.

Fatasöfnun Rauða krossins hóf starfsemi sína sem formlegt verkefni árið 2000 en Rauði krossinn hafði þó árin á undan tekið við fötum í miklum mæli. Að sögn Arnar Ragnarssonar, sviðsstjóra hjá Rauða krossinum, hefur hlutverk Fatasöfnunar Rauða krossins frá upphafi verið að taka við öllum fötum frá Íslendingum, selja þau í Rauðakrossbúðum, gefa bágstöddum innanlands og erlendis og selja svo það úr landi sem ekki nýttist í starf Rauða krossins. „Smátt og smátt hefur fatasöfnunin orðið mikilvæg tekjuöflun fyrir okkur en hreinar tekjur af verkefninu námu 115 milljónum í fyrra. Með þessum fjármunum höfum við t.d. kostað Neyðarmiðstöð Rauða krossins, Hjálparsímann 1717 ásamt þróunarverkefnum í Malaví.“

Magn fatnaðar sem berst til Rauða krossins vex stöðugt á milli ára að sögn Arnar. „Fyrsta árið tókum við á móti 512 tonnum og næstu árin óx magnið jafnt og þétt. Eftir hrún kom smá dýfa en árið 2009 söfnuðust 795 tonn og við gerum ráð fyrir að magnið verði yfir 2.200 tonn á þessu ári. Það má eiginlega segja að vöxturinn frá 2009 hafi verið nánast ævintýralegur.“

Fatasöfnunin fer fram á þrjú vegu. Á endurvinnslustöðvum Sorpu er tekið á móti fötum og hefur verið gert frá árinu 2000. „Segja má að samstarfið við Sorpu og Eimskip séu hornsteinar verkefnisins. Einnig höfum við dreift grenndargámum víða um höfuðborgarsvæðið auk þess sem deildir Rauða krossins um allt land hafa sett upp grenndargáma hjá sér. Flytjandi annast svo flutning suður, okkur að kostnaðarlausu, og Eimskip flytur gámana frá okkur á mjög góðu

Grenndargámar bíða eftir að komast á grenndarstöðvar.

Við úthlutuðum um sex tonnum af fatnaði innanlands í fyrra til hátt í tvö þúsund einstaklinga. Það sem af er árinu hefur verið úthlutað um 5,3 tonnum.

verði. Samningurinn við Eimskip er okkur afar mikilvægur.“

MIKILL VÖXTUR

Sjö starfsmenn starfa við fatasöfnunarverkefnið, fimm í flokkunarstöð og tveir við rekstur verslana á höfuðborgarsvæðinu. Úti á landi annast deildir á viðkomandi stað rekstur verslana auk þess sem öflug flokkun og pökkun fer fram á Akureyri. „Þegar við fáum föt í hús reynum við að vinsa úr bestu flíkurnar og setja þær í verslanir

eða í úthlutun til bágstaddra, bæði innanlands og erlendis. Það sem við getum ekki nýtt í starfi Rauða krossins er selt til Hollands og Þýskalands.“

Fatasöfnun Rauða krossins hefur svo sannarlega skilað ápreifanlegum árangri. „Við úthlutuðum um sex tonnum af fatnaði innanlands í fyrra til hátt í 2.000 einstaklinga. Það sem af er árinu hefur verið úthlutað um 5,3 tonnum. Auk þess höfum við frá upphafi sent mikið af fötum til fátækra erlendis. Fyrst sendum við föt til ýmissa Afríkuríkja, t.d. Gambíu og Malaví, en þar hefur Rauði krossinn á Íslandi sinnt ýmsum verkefnum. Síðustu árin hefur áherslan verið á Hvíta-Rússland en þangað sendum við um 40 tonn í fyrra og áætluðum að senda um 50 tonn í ár, þar á meðal hina vinsælu barnapakka sem sjálfboðaliðar um allt land útbúa samkvæmt ákveðinni forskrift og af miklum metnaði. Þessir pakkar eru sjálfboðaliðum til mikils sóma.“

„Það má eiginlega segja að vöxturinn frá 2009 hafi verið nánast ævintýralegur,“ segir Örn Ragnarsson, verkefnastjóri hjá Rauða krossinum.

MYNDR/GVA

Farsælt samstarf

Eimskipafélag Íslands hefur átt í farsælu samstarfi við Rauða krossinn síðan árið 2009. Víða um land annast starfstöðvar Eimskipafélagsins móttöku á fatnaði í samvinnu við Rauðakrossdeildina á hverjum stað. Flutningaþjónusta Eimskips, Flytjandi, sér síðan um að flytja fötin til Reykjavíkur án endurgjalds.

Þegar til Reykjavíkur er komið fara fötin í flokkunarstöð Fatasöfnunar Rauða krossins þar sem þau eru flokkuð eftir því hvort á að nota þau innanlands eða erlendis. Mesti stuðningur Eimskips felst í flutningi á fötunum í gámum til Rotterdam eða Hamborgar. Þar eru þau flokkuð með enn ítarlegri hætti og eru síðan send með skipum út um allan heim. Árið 2014 flutti Eimskip 136 gáma fyrir Rauða krossinn.

Samstarf Rauða krossins og Eimskips hefur mikla þýðingu fyrir starfsmenn Eimskips en verkefnið skapar mikla samstöðu meðal þeirra. Þegar til dæmis fatasöfnunardagur Rauða krossins er haldinn er hann auglýstur vel innan fyrirtækisins og er þátttaka starfsmanna alltaf mjög góð, sem m.a. koma með föt að heiman. Enda líta starfsmenn fyrirtækisins á samstarfið með tvennum hætti. Annars vegar skilar það góðu framlagi til samfélagsins innanlands og erlendis og hins vegar styrkir það stöðir fyrirtækisins þar sem starfsmenn þess taka þátt í sameiginlegu verkefni.

Traustur hlekkur

Sorpa hóf samstarf við Rauða krossinn í maí árið 2000. Rauði krossinn hefur frá upphafi þess samstarfs haft sérmerktu gáma á öllum endurvinnslustöðvum Sorpu þar sem landsmenn geta gefið fatnað sem síðan er komið til endurnotkunar, bæði innanlands og erlendis. Fatasöfnunargámar eru einnig staðsettir á grenndarstöðvum Sorpu á höfuðborgarsvæðinu þar sem hægt er að losa sig við fatnað.

Sorpa skapar vettvang fyrir þessa fatasöfnun, starfsfólkið veitir íbúum leiðbeiningar um það sem í gámana má fara og sér um að flytja gámana til Rauða krossins.

Hluti af starfsemi Sorpu snýr að samfélagslegri ábyrgð og koma flestir starfsmenn fyrirtækisins að því verkefni. Sorpa býður m.a. upp á fræðslu til leikskóla, grunnskóla, menntaskóla, háskóla og fyrirtækja. Auk þess starfrækir Sorpa nytjamarkaðinn Góða hirðinn ásamt því að skapa vettvang fyrir félagasamtök eins og Rauða krossinn til að safna hráefni á endurvinnslustöðvunum. Starfsfólk Sorpu er stolt af því að fá tækifæri til að leggja sitt af mörkum og aðstoða þá sem minna mega sín auk þess sem starf Rauða krossins samræmist líka stefnu Sorpu um endurnotkun og endurvinnslu.

Stefna Sorpu er lágmarkun úrgangs og endurnot umfram endurvinnslu. Rauði krossinn er því frábært dæmi um endurnot á vörum því fataframleiðsla er mjög auðlinda-frekur iðnaður.

Notuð föt endurnýtt

Rúmt ár er síðan Lín Design hóf, í samstarfi við Rauða krossinn, að taka á móti notuðum fötum og rúmfötum úr eigin framleiðslulínunum. Vörurnar sem berast versluninni eru nýttar í verkefni í Hvíta-Rússlandi þar sem þörfin er mikil.

Lín Design er þekkt fyrir umhverfisstefnu sína og hefur m.a. þess vegna hannað og framleitt fjölnota bómullartöskur með slagorðum sem höfða til samfélagslegrar ábyrgðar. Rauði krossinn dreifir töskunum í verslanir sínar um allt land. Þar eru þær seldar gegn vægu gjaldi og nýttist afrastrukturinn í þágu bágstaddra.

Nú stendur Rauði krossinn frammi fyrir nýrri áskorun vegna flóttamannastraumsins frá Sílandi. Lín Design vill leggja sitt af mörkum og er tilbúin að framleiða miklu stærra upplag af töskunum og selja á herra verði. Neyðin er mikil og kaupandinn veit að greiðslan fer beint til flóttamannanna sjálfra.

Lín Design er einnig í samningaviðræðum við þau hótél sem kaupa rúmfatnað hjá þeim. Markmiðið er að koma notuðum rúmfötum og öllu líni til Rauða krossins en hingað til hefur því verið fargað í stórum stíl.

Bæði starfsmönnum Lín Design og Rauða krossins þykir vænt um þessa samvinnu enda leggja allir sig 100% fram. Það er einnig mikill stuðningur úti í samfélaginu eins og sjá má á samfélagsmiðlum undanfarnar vikur. Verkefnið er því bæði gagnlegt fyrir fólkið sjálft og um leið nýtur náttúran góðs af.

Sandra Grétarsdóttir, verkfnastjóri Rauðakrossverslana, segir sjálfbóaliða vinna ómetanlegt starf.

MYND/GVA

Allur fatnaður er nýttur til góðs

Rauði krossinn heldur úti fjórum verslunum á höfuðborgarsvæðinu, þremur í Reykjavík og einni í Hafnarfirði. Einnig heldur Rauði krossinn úti verslunum úti á landi. Mismunandi áherslur eru í hverri búð.

Í Mjóddinni og á Laugavegi 116 er áhersla lögð á fjölskyldufólk, þar eru til dæmis barnaföt, leikföng, bækur og fleira. Á Laugavegi 12 er ekki að finna barnaföt heldur meira vintagefatnað og merkjavöru. Í Hafnarfirði er þetta allt í bland og eins í verslunum úti á landi,“ útskýrir Sandra Grétarsdóttir, verkfnastjóri fatabúða Rauða krossins á Íslandi.

„Við fáum fatnaðinn til okkar frá fataflokunarstöðinni í Skútvögi. Fötin koma flokkuð í hverja búð eftir því hvað við á. Sjálfbóaliðar taka fatnaðinn upp, verðleggja hann og selja og sjá um að verslunin sjálf sé snyrtileg og fín,“ segir Sandra og þakkar sjálfbóaliðum ómetanlegt starf. „Verslunarstjóri fer á milli búða en hér vinna eingöngu sjálfbóaliðar. Þetta er stór og góður hópur

„Hjá okkur nýtist allt. Fólk getur óhrætt gefið allt tau, þótt það sé rifið og slitið, því ónýtur fatnaður er nýttur í annað, einnig gömul og slitin sængurver og handklæði.“

en um 110 manns vinna í Rauða kross búðunum og í hverri viku eru um 90 þeirra í þessum fjórum búðum á höfuðborgarsvæðinu. Þetta fólk leggur Rauða krossinum ómetanlegt lið, án þess væri þetta ekki hægt en aðsóknin í búðirnar fer stöðugt vaxandi.“

Heildarmagn fatasöfnunar Rauða krossins á Íslandi á síðasta ári var 2.006 tonn og því að meðaltali 7,7 tonn á dag. Allt er endurnýtt og öllu breytt í verðmæti og fer hagnaðurinn til hjálparstarfs, bæði hérlendis og erlendis.

„Hjá okkur nýtist allt. Fólk getur óhrætt gefið allt tau, þó það sé rifið og slitið, því ónýtur fatnaður er nýttur í annað, einnig gömul og slitin sængurver og handklæði,“ segir Sandra.

Þá er unnið að endurbótum á útliti verslananna og verður sú fyrsta klár í október. Verslunin að Laugavegi 116 verður fyrst til að fá yfirhalingu. „Við endurbæturnar leggjum við áherslu á endurnýtingu og að verslanirnar séu bæði fallegar og snyrtilegar. Við stefnum á að þegar allar búðirnar hafa verið teknar í gegn verði komið heilðrænt útlit á þær allar.“

Mig hafði alltaf langað að vera búðarkona

„Ég var dottin út af vinnumarkaði vegna veikinda á sínum tíma. Ég er ekki mikið félagsmálatróll og fannst mig vanta eitthvað til að hafa fyrir stafni. Ég hafði alltaf vitað af Rauða krossinum og því starfi sem þar fór fram. Hugsaði meira að segja með mér í gamla daga að þetta gæti ég gert þegar ég hætti að vinna,“ segir Helga Árnadóttir glaðlega, en hún er ein þeirra fjölmörgu sjálfbóaliða sem vinna í fataverslunum Rauða krossins.

Helga skráði sig í gegnum heimasíðu Rauða krossins. „Ég kíkta á síðuna þeirra og skoðaði hvað hægt væri að gera. Mig hafði alltaf langað að vera búðarkona þegar ég var lítil stelpa svo ég bara skráði mig og þar með fór boltinn að rúlla. Mér var skellt í búðina á Laugavegi 12 og svo tek ég einnig vaktir í Hafnarfirði,“ segir Helga og er ánægð með starfið.

„Mér finnst þetta frábært. Ég hitti margt fólk, til dæmis mikið af erlendum ferðamön-

Helga Árnadóttir dreifir sig í sjálfbóaliðastarf Rauða krossins eftir að hún hætti að vinna. Hún segir starfið gefandi og skemmtilegt.

MYND/PJETUR

um á Laugavegi 12 og Íslandingum líka. Mér finnst gaman að þjóna fólk og að viðskiptavinir fari ánægðir út úr búðinni. Þetta á vel við mig, þetta er afar gefandi og ánægjulegt

að gera Rauða krossinum gagn.“ „Ég hvet fólk til að kynna sér sjálfbóaliðastarf innan Rauða krossins. Hér er góður andi og mjög skemmtilegir vinnufélagar.“

Dreymir um heklað bikini

Saga Garðarsdóttir er dugleg að gefa fötin sín.

„Ég er reyndar duglegri að fara með fót af sjálfri mér í Rauðakrossbúðirnar en að versla. Ég kann afar illa við að henda fötum. Ég vil trúá því að fötin öðlist þarna nýtt líf og veiti einhverjum öðrum gleði, bjargi mögulega einhverju óhamingjusömu pari frá skilnaði, fái þau kjól frá mér,“ segir Saga Garðarsdóttir leikkona.

„Ég fer reyndar oft og tékka á einhverjum sérstæðum hlutum sem ég veit að ég mundi aldrei fá annars staðar og sennilega ekki þar heldur en fer samt. Ég á mér til dæmis þann draum að ganga inn í Rauðakrossbúð og finna heklað bikini eða þrjónaða ljónapeysu. Þetta hefur aldrei gerst.“

SILFURSKÓR

„Það er helst að ég finni skó á sjálfa mig í Rauðakrossbúð. Það er eins og konur í gamla daga hafi gengið í stærri skóm en í dag. Eða kannski voru herraskór í gamla daga svona konulegir. Ég fann meðal annars silfraða og mjög „speisaða“ flatbotna skó. Ég geng eiginlega aldrei í spariskóm. Ég fer svo sjaldan á sparilega viðburði, er bara innan um pöpulinn. Aldrei tilefni fyrir mig til að skína.“

Hefurðu séð einhvern í fötunum sem þú gefur? „Ekki enn, en ef það gerist mun ég gefa viðkomandi fimmu. Ég fór um daginn með fótboltatrejgur í Rauða krossinn sem voru allar merktar með nafninu mínu aftan á. Ég er frekar spennit að sjá þær kannski aftur.“

„Það er helst að ég finni skó á sjálfa mig.“

Rauði krossinn mitt fyrsta stopp

Atli Bollason keypti sína uppáhaldsflík í Rauðakrossbúð.

Atli Bollason bókmenntafræðingur er tíður gestur í fataverslunum Rauða krossins. Hann keypti sína uppáhaldsflík í versluninni við Hlemm.

„Ég versla mjög oft í Rauðakrossbúðunum. Mér finnst gaman að líta við til að skoða og sjá svona hvort eitthvað grípur augað. Ef mig vantar eitthvað sérstakt finnst mér líka tilvalið að kíkja við. Rauðakrossbúðirnar eru í raun mitt fyrsta stopp áður en ég leita annað. Þar finnur maður líka yfirleitt eitthvað á miklu betra verði en annars,“ segir Atli.

UPPÁHALDSÚLPAN

„Mín uppáhaldsbúð er verslunin við Hlemm. Þar hef ég oftast fundið eitthvað flott. Til dæmis forlata skíðaúlpu frá Wrangler. Þessi úlpa vekur alltaf eftirtekt hvar sem ég kem. Hún er í miklu uppáhaldi hjá mér. Það má því segja að ég hafi fundið mína uppáhaldsflík í minni uppáhalds Rauðakrossbúð.“

SENDIR TÚRISTANA Í RAUÐA KROSSINN

„Ég fæ reglulega gesti frá útlöndum og bendi þeim alltaf á að fara í Rauðakrossbúðirnar. Til dæmis ef fólk langar í íslenska lopapeysu. Gestirnir koma yfirleitt yfir sig ánægðir úr þeim ferðum, ekki síst með verðmiðann. Það er líka svo skemmtilegt að fötin eiga sér sögu en koma ekki beint úr verksmíðjunni. Mér finnst líka gott að vita af því að maður er ekki bara að spara aurinn, heldur að styðja endurvinnslu og hlífa umhverfinu og síðast en ekki síst er maður að styrkja Rauða krossinn, sem er frábært.“

„Mín uppáhaldsbúð er verslunin við Hlemm.“

Kíkir fyrir forvitnissakir

Steinþór Helgi Arnþórsson fer fyrir forvitnissakir í fatabúðir Rauða krossins og hefur margt gert góð kaup.

Steinþór Helgi Arnþórsson, umboðsmaður hljómsveitarinnar Hjaltalín, kíkir reglulega í fataverslanir Rauða krossins, enda alltaf hægt að gera þar góð kaup.

„Mín uppáhaldsfatabúð Rauða krossins er á Laugavegi 12,“ segir Steinþór en hann hefur meðal annars keypt sér nokkra sparijakkka í verslunum Rauða krossins. Hann segist yfirleitt ekki skipuleggja kaupin og leiti sjaldnast að einhverju sérstöku.

HUGO BOSS

„Ég skoða bara alls konar fót og finnst alltaf gaman að kíkja reglulega við. Ég kíkji ekki endilega þegar mig vantar eitthvað sérstakt, frekar þegar ég er forvitinn og í „þannig“ stuði. Ég hef meðal annars keypt marga glæsilega blazera og til dæmis fann ég flottan Hugo Boss-jakka, brúnan. Hann er í miklu uppáhaldi hjá mér núna,“ segir Steinþór.

„Endurnýting skiptir mig líka miklu máli og svo spillir heldur ekki fyrir að ég er að styrkja frábært málefni Rauða krossins.“

Heimsóknarvinir um allt land Þeir rjúfa einangrun

Um síðustu aldamót var ákveðið innan **Rauða krossins á Íslandi** að hefja verkefni sem mætir þörf þeirra sem finna fyrir félagslegri einangrun. Verkefnið, Heimsóknarvinir, hefur gefist vel en þörfin er mikil og virðist hún fara vaxandi. Rauði krossinn vinnur reglulega skýrsluna „Hvar þrengir að?“ til að kanna hvaða hópar það eru í íslensku samfélagi sem þurfa á aðstoð okkar að halda. Fólk sem upplifir félagslega einangrun hefur verið ofarlega á þeim lista allt frá upphafi.

Í dag eru um 450 sjálfboðaliðar sem starfa sem heimsóknarvinir í 36 deildum Rauða krossins um allt land. Heimsóknirnar geta verið með ýmsum hætti en reynt er eftir fremsta megni að hugsa um þarfir þess sem þarf á heimsókninni að halda. Skjólstæðingarnir geta nefnilega verið á öllum aldri, karlar jafnt sem konur, sem glíma við ólík vandamál. Öllu máli skiptir að gera það sem fólki finnst gaman að gera, það sem vinir gera saman til að knýja fram bros á vör. Hægt er að spila, fara í göngutúr eða jafnvel bíltúr, dekkja saman kaffi og skoða myndir, hvað sem fólki dettur í hug. Svo má ekki gleyma vinsælustu heimsóknarvinunum en það eru hundarnir. Heimsóknarvinir með hunda vekja mikla gleði meðal skjólstæðinga Rauða krossins. Hvað er annars skemmtilegra en að knúsa loðinn ferfætling, besta vin okkar mannskepnunnar?

Skjólstæðingar heimsóknarvina geta verið aldraðir, einangrað ungt fólk, fangar eða fólk sem glímir við andleg eða líkamleg veikindi. Síðast en ekki síst má nefna hælisleitendur og flóttafólk sem á oft erfitt með að stíga sín fyrstu spor í nýju samfélagi. Þá er gott að eiga góða að.

Frá því að heimsóknarvinir komu til sögunnar hefur verkefnið gefið góða raun og verið vinsælt, bæði á meðal sjálfboðaliða og skjólstæðinga. Þrátt fyrir mikinn meðbyr og velvilja í samfélaginu getum við þó alltaf gert betur. Rauði krossinn óskar eftir þínum kröftum í gefandi sjálfboðaliðastarfi. Félagsleg einangrun er mein í íslensku samfélagi en við getum gert okkar til að vinna á því bót.

Hjalpin var á ferðinni á Norðurlandi á dögunum og hitti þar fyrir nokkra sjálfboðaliða sem standa að baki Heimsóknarvinum.

Hver elskar ekki gott hundaknúsi?

Heimsóknarvinir með hunda hafa notið mikilla vinsælda síðan þeir voru kynntir til sögunnar fyrir um hálfum áratug. Hjalpin hitti fyrir þrjá nýútskrifaða sjálfboðaliða á Akureyri, þá Jaka, Loka og Bangsa. Þeir voru hinir reffilegustu með sjálfboðaliðaklútana sína og alveg einstaklega krúttlegir. Það verður hreinlega að viðurkennast. Ferfætlingarnir þrír bætast þar með í hóp fjölmargra hunda sem hafa glatt hjörtu þeirra sem hafa fengið heimsóknir frá sjálfboðaliðum Rauða krossins.

” Við höfum farið með hunda á dvalarheimilið Dalbæ, sem dæmi, og þar vekja þeir mikla lukku. Andlitin á gamla fólkinu hreinlega ljóma af gleði.

hunda á dvalarheimilið Dalbæ, sem dæmi, og þar vekja þeir mikla lukku. Andlitin á gamla fólkinu hreinlega ljóma af gleði. Hver elskar ekki gott hundaknúsi?“

Guðrún hefur ásamt Sólbjörtu Friðbjörnsdóttur haft veg og vanda af fatasöfnun á Dalvík og hafa þær stöllur sett fatamarkað á laggirnar í þriggja síðan í maí. „Það er helsta starfið okkar, að safna fatnaði. Það er hreint ótrúlegt hvað það er mikið sem kemur inn. Draumurinn er að geta starfrækt verzlun, þótt það væri ekki nema í nokkra tíma á dag.“ Þær Guðrún og Sólbjört eru sannfærðar um að starf Eyjafjarðardeildar Rauða krossins komi til með að verða blómlegt á Dalvík á komandi árum. „Það eru næg verkefni fram undan. Nú vantar bara fólk.“

Hlakka til að byrja

„Við getum ekki beðið eftir að byrja og áhuginn er svo sannarlega til staðar,“ segir **Lee Ann Maginnis**, formaður Austur-Húnavatnssýsludeildar á Blönduósi. „Við höfum rætt þetta á stjórnarfundum og einnig í samfélaginu og það eru allir sammála um að þörfin sé fyrir hendi. Við getum lagt okkar af mörkum og höfum fundið fyrir áhuga, bæði frá fólki sem vantar heimsóknarvini og einnig frá einstaklingum sem eru til-

búnir til að gerast sjálfbóðaliðar.“

Lee Ann segir að spennandi tímar séu fram undan á Blönduósi en þess má til gamans geta að hún er yngsti deildarformaður Rauða krossins á Íslandi um þessar mundir. Lee Ann er aðeins 29 ára og á framtíðina fyrir sér innan hreyfingarinnar. „Jú, ég hef heyrt þessu fleygt fram. Það er þó rétt að taka fram að ég verð þrítug í október,“ segir Lee Ann að lokum, hógvæðin uppmáluð.

„Það eru allir sammála um að þörfin sé fyrir hendi. Við getum lagt okkar af mörkum og höfum fundið fyrir áhuga.“

Maður er manns gaman

Rannveig Benediktsdóttir hefur verið sjálfbóðaliði hjá Þingeyjarsýsludeild Rauða krossins í eitt ár en deildin er staðsett á Húsavík. Heimsóknarvinaverkefnið er í hennar augum einkar mikilvægt. „Við fáum beiðnir frá dvalarheimilum aldræðra, frá félagsþjónustu sveitarfélagsins, frá spítalanum og jafnvel víðar. Aldursbil skjólstaðinganna er mjög breitt enda er öllum velkomið að sækjast eftir heimsóknarvinum – ungum, jafnt sem öldnum.“

Rannveig er sjálf heimsóknarvinur og er virkilega ánægð með að hafa hent sér út í djúpu laugina. „Ég og skjólstaðingur minn höfum ávallt

um nóg að spjalla. Við ræðum mikið um stjórnsmál og ættfræði eða hvað sem er á döfinni. Það skiptir auðvitað máli að heimsóknarvinur og skjólstaðingur nái vel saman en ég held að mér sé óhætt að fullyrða að við erum nú orðin góðir vinir og allt hefur gengið vel.“

Um þessar mundir eru níu sjálfbóðaliðar virkir í Þingeyjarsýslum og hafa þeir allir staðið sig vel. Meira er þó um beiðnir en núverandi sjálfbóðaliðar geta annað. „Já, við getum alltaf notað gott fólk. Það eru hreinar línur. Fólk sem hefur gaman af því að vera innan um annað fólk og gefa af sér. Því það sannast hið

„Við fáum beiðnir víða að. Aldursbil skjólstaðinganna er mjög breitt enda er öllum velkomið að sækjast eftir heimsóknarvinum.“

fornkveðna, maður er manns gaman. Starfið er einstaklega gefandi og við biðum spennu eftir fleiri sjálfbóðaliðum.“

Hlífir Íslandi við söng

Hilmir Jóhannesson er mjólkurfræðingur á Saudárkróki og er nú á eftirlaunum. Hann hefur verið heimsóknarvinur í tæpan áratug og ber sjálfbóðaliðastarfinu góða sögu. Hilmir er nokkuð „týpískur Skagfirðingur“ og hefur gaman af bragfræði og tónlist en sjálfur segist hann ekki syngja eins og flestir sveitungar hans. „Nei, blessaður. Nögu miklar hörmungar hefur þessi þjóð þurft að þola. Ég ætla í það minnst að hlífa henni við því að heyra mig syngja.“

Hilmir og skjólstaðingur hans hafa yfirleitt um margt að ræða en

þeir hittast að jafnaði einu sinni í viku. „Við ræðum allt milli himins og jarðar en það skiptir auðvitað máli að við eigum vel saman. Við erum báðir á besta aldri og ég ætla mér nú að halda lífi í honum í nokkur ár í viðbót hið minnsta. Við erum báðir þannig úr garði gerðir að við kunnum að tala. Þannig að okkar heimsóknir snúast oft upp í keppni um að ná orðinu, því sá sem nær því – sleppir því varla.“

Hilmir heldur áfram og það er ef til vill ekki furða að heimsóknir hans eru fjórugar. „Já, það vill auðvitað svo til að við þekkjum mikið

„Okkar heimsóknir snúast oft í keppni um að ná orðinu, því sá sem nær því – sleppir því varla.“

til sama fólkið og ég held ég sé ekki að ljóstra upp neinu leyndarmáli þegar ég segi að slúðursögurnar eru með þeim skemmtilegustu. Við erum nokkuð góðir í þeim.“

Í dag erum við einfaldlega vinir

Þeir **Hörður Ólafsson** og **Reynir Antonsson** náðu saman í gegnum Heimsóknarvinaverkefni Eyjafjarðardeildar Rauða krossins. Hörður er fyrrverandi skólastjóri en hefur verið virkur sjálfbóðaliði Rauða krossins um árabíl og var meðal annars einn af þeim sem komu Heimsóknarvinum á laggirnar. Þeir eru sammála um að verkefnið hafi gefið þeim mikið en þeir hittast alla mánudaga í „gulu blokkinni“ á Akureyri.

„Við ræðum svo margt. Sögu, heimspeki eða stjórnsmál. Við getum rætt það sem okkur dettur í hug hverju sinni,“ segir Reynir, sem er hreyfihamaður og bundinn við hjólastól. Á sínum yngri árum ferðaðist Reynir mikið og bjó um skeið í París og þangað reikar hugurinn reglulega. Hörður segir Reyni vera vel að sér um flest allt og kemur þeim því einkar vel saman. „Við erum kannski ekki sammála um allt en ég held að það sé óhætt að segja að við tökumst drengilega á í samræðum okkar,“ segir Hörður kíminn. „Svo hef ég mjög gaman af fuglum og Reynir gerir mér þann greiða að sýna þeim áhuga.“

Heimsóknarvinaverkefnið hefur reynst vel á Akureyri og er samband þeirra Harðar og Reynis til vitnis um það. Hörður litur einfaldlega á Reyni sem einn vina sinna í dag. „Ég lít nú ekki svo á að þetta sé skylda á nokkurn hátt. Venjulega sitjum við saman í klukkutíma eða

svo, en það verður að viðurkennast að þessi klukkutími er yfirleitt liðinn áður en við vitum af!“ Reynir tekur í sama streng. „Það er að minnsta kosti hægt að segja að í okkar tilfelli eru mánudagar alls ekki til mæðu.“

„Við ræðum svo margt. Sögu, heimspeki eða stjórnsmál. Við getum rætt það sem okkur dettur í hug hverju sinni.“

Þjónusta án fordóma og kvaða

Frú Ragnheiður og Konukot eru skaðaminnkunarverkefni sem bæði eru starfrækt með hjálp fjölda sjálfboðaliða Rauða krossins. Frú Ragnheiður er heilsuvernd og nálaskiptiþjónusta á hjólum og Konukot neyðarathvarf fyrir heimilislausar konur.

Frú Ragnheiður er færanlegt verkefni sem fer fram í gömlum sjúkrahúsi. Markmið þess er að ná til jaðarsettra hópa í samfélaginu eins og heimilislausra, fólks með fíknivanda og einstaklinga sem eru á vengangi en þangað sækja þeir heilbrigðis- og nálaskiptiþjónustu án fordóma eða kvaða.

Frú Ragnheiður hefur verið starfrækt síðan 2009 og hafa um 500 einstaklingar sótt þjónustuna. „Verkefnið hefur þegar borið mikinn árangur og hefur dregið umtalsvert úr HIV- og lifrabólgu C-smitum hjá þeim sem sprautu vímuefnum í æð. Þá hefur skjólstæðingum fjölgað jafnt og þétt,“ segir Svala Jóhannesdóttir, verkefnastjóri Konukots og Frú Ragnheiðar.

Starfsemi Frú Ragnheiðar byggist á 60 virkum sjálfboðaliðum og er menntunar- og reynslustig þeirra að sögn Svölu mjög hátt. „Flestir eru hjúkrunarfræðingar eða hjúkrunarfræðinemar en auk þess erum við með lækna, félagsráðgjafa, fíkniráðgjafa, sálfræðing og fleiri. Bílstjórnarnir eru svo um tuttugu talsins.“

Sjálfboðaliðarnir taka að sögn Svölu að minnsta kosti tvær vaktir í mánuði og segir hún hópinn mjög þéttan og góðan. „Bíllinn er ávallt mannaður þremur sjálfboðaliðum; bílstjóra, heilbrigðisstarfsmanni og öðrum reyndum sjálfboðaliða. Skjólstæðingarnir fá ýmiss konar heilsufarsaðstoð og er til dæmis verið að hreinsa sár, taka sauma, meðhöndla brunasár, skipta um umbúðir og meta ástand á æðum og athuga hvort komin sé húðsýking svo dæmi séu nefnd. Þá getur fólk sótt sér hreinar nálar og sprautur, fengið nálabox og skilað svo notaða sprautubúnaðinum til okkar sem við förgum á öruggan hátt á Landspítalanum,“ útskýrir Svala.

Hún segir skjólstæðinga Frú Ragnheiðar flesta raga við að sækja almenna heilbrigðisþjónustu. „Flestir hafa mjög neikvæða upplifun af almennri heilbrigðisþjónustu og upplifa fordóma og niðurlægingu. Það hefur því aukist mjög mikið að þessir einstaklingar leiti til okkar. Úrræðið er því að mínu mati gríðarlega mikilvægt heilbrigðisúrræði og stuðlar að því að jaðarsettir einstakling-

Frú Ragnheiður hefur þegar borið mikinn árangur og hefur dregið umtalsvert úr HIV- og lifrabólgu C-smitum.

Svala Jóhannesdóttir,

verkefnastjóri Frú Ragnheiðar og Konukots.

ar fá nauðsynlega heilbrigðisþjónustu.“ Aðspurð segir Svala engar alvarlegar upptakur hafa komið upp. „Það fólk sem leitar til okkar kemur á eigin forsendum. Við mætum því þar sem það er statt og höfum náð að byggja upp mikið traust. Skjólstæðingar okkar ræða því mjög opinskátt um vímuefnaneysluna og þannig höfum við náð að fræða þá um öruggari sprautunotkun, smitleiðir og mikilvægi þess að farga sprautum og nálum svo dæmi séu nefnd,“ útskýrir Svala.

Úrræðið er gríðarlega mikilvægt að mati Svölu.

MYND/GVA

Alma vildi láta gott af sér leiða og sótti því um að gerast sjálfboðaliði í Konukoti.

MYND/ANTON BRINK

Hefur kennt mér að vera þakklátari

Konukot hefur verið starfrækt í Eskihlíð síðan 2004. Alma Kristmannsdóttir hefur starfað þar sem sjálfboðaliði í tæp tvö ár og segir það hafa gefið sér meira en hana óraði fyrir.

Konukot er opnað klukkan 17 alla daga og lokað klukkan tíu morguninn eftir. Þar geta heimilislausar konur fengið heitan mat, þvegið þvott, farið í sturtu og fengið næturgistingu. Þar eru rúm fyrir átta konur en að jafnaði eru um sex til átta konur í húsi hverju sinni. Að sögn verkefnastjórans Svölu Jóhannesdóttur glíma flestir þeir sem eru heimilislausir við fíknivanda. Í Konukoti er því rekin nálaskiptiþjónusta og unnið eftir sömu skaðaminnkunarhugmyndafræði og í Frú Ragnheiði. Um 40 sjálfboðaliðar starfa í Konukoti en auk þeirra starfa þar sjö starfskonur. Ávallt eru tvær konur á vakt en úrræðið gengur út á að konur þjónusti aðrar konur.

Sjálfboðaliðarnir koma úr ýmsum áttum. Einn þeirra er Alma Kristmannsdóttir en hún hefur verið sjálfboðaliði í Konukoti í tæp tvö ár. Hvað varð til þess að þú ákvaðst að bjóða þig fram? „Þegar ég varð fimmtug fannst mér komið að vissum tímamótum í lífi mínu. Mér fannst ég þurfa að skila einhverju og láta gott af mér leiða en um leið minna mig á að vera þakklátari. Ég hafði samband við Rauða krossinn og var strax ákveðin í að bjóða mig fram í Konukot. Ég var þó með það á bak við eyrað að ef mér félli þetta ekki myndi ég vilja bjóða mig

Ég hef alltaf haft áhuga á þeim hliðum mannlífsins sem aðrir vilja líta framhjá.

fram í eitthvað annað,“ útskýrir Alma. Aðspurð segist hún alltaf hafa haft áhuga á þeim hliðum mannlífsins sem margir aðrir vilja líta fram hjá og því hafi Konukot orðið fyrir valinu.

En í hverju felst starfið? „Ég tek vaktir einu sinni til tvisvar í mánuði og geri í raun það sama og ég er von að gera heima hjá mér: Ég græja matinn, spjalla, leiðbeini, hlusta, er til staðar og sýni virðingu og gæsku. Þarna koma konur sem eru ekkert verri en ég og þú og þetta er eitthvað sem allir þurfa á að halda.“ Aðspurð segist Alma aldrei hafa lent í aðstæðum sem eru henni á einhvern hátt ofviða. „Ég vinn líka með frábæru fólki og auk þess er alltaf einhver á bakvakt. Mér finnst ég því ekki þurfa að vera meira á varðbergi þarna heldur en bara almennt.“ Alma segir starfið hafa kennt sér þakklæti og gefið sér miklu meira en hana óraði fyrir.

Gígja segir þörfina fyrir aukna heilbrigðisþjónustu fyrir útigangsfólk og fólk í neyslu mikla.

MYND/GVA

Allir þeir sem leita í bílinn eru þakklátir fyrir þjónustuna. Hjá Frú Ragnheiði er einstaklingum mætt af virðingu og án fordóma.

Læri margt um lífið og tilveruna

Gígja Hrund Birgisdóttir hefur starfað sem sjálfboðaliði í Frú Ragnheiði tæp tvö ár. Henni finnst Íslendingar skammt á veg komnir í að umgangast fólk á jaðri samfélagsins.

Kveikjan að því að hjúkrunarfræðingurinn Gígja Hrund Birgisdóttir bauð fram krafta sína var sú að einstaklingur sem hún hafði sinnt í starfi sínu fannst látinn í almenningsgarði í Reykjavík. „Mér fannst það óásættanlegt í okkar litla samfélagi og það ýtti við mér að gerast sjálfboðaliði.“

Gígja reynir að taka vakt aðra hverja viku. Aðspurð segist hún aldrei upplifa hræðslu. „Allir þeir sem leita í bílinn eru þakklátir fyrir þjónustuna. Hjá Frú Ragnheiði er einstaklingum mætt af virðingu, væntumþykju og án fordóma og á þeim grunni myndast traust. Þeir sem koma í bílinn setja sig líka gjarnan í aðrar stellingar heldur en þegar þeir leita á náið heilbrigðiskerfisins þar sem þeim finnst þeir oft þurfa að verja neyslu sína og aðstæður,“ útskýrir Gígja. Það óþægilegasta sem hún upplifir í starfinu segir hún þó vera þegar einstaklingur vill fá að sprauta sig í bílnum.

En hvað hefur sjálfboðaliðastarfið gefið þér? „Mér finnst gott að gefa og ég hvet alla til að gerast sjálfboðaliðar hjá Rauða krossinum. Það er nefnilega hægt að gefa svo margt annað heldur en peninga. Maður fær líka alltaf eitthvað í staðinn og lærir um leið svo margt um lífið og tilveruna.“

En er þjónustan að þínu mati nægjanleg? „Nei, því miður. Að mínu mati þyrfti að auka hana til muna og ég upplifi oft ákveðna vanmáttartilfinningu og úrræðaleysi gagnvart skjólstæðingum sem leita í bílinn því í raun er þessi þjónusta frekar afmörkuð. Við getum til dæmis ekki boðið upp á það að skrifa upp á sýklalyfjameðferð fyrir skjólstæðing með augljósa sýkingu og heilbrigðisþjónustan sem við veitum í bílnum er takmörkuð. Það er heldur ekki leyfilegt að sprauta sig í bílnum en sumir skjólstæðingar falast eftir því. Það er erfitt að senda fólk út en þetta er ekki neyslurými og við gerum það undantekningalaust. Í mínum huga væri eðlilegast að boðið væri upp á slík rými þar sem fólk gæti sprautað sig í öruggu umhverfi við rölegar aðstæður og á sem hreinastan máta.“

Gígja segir þörfina fyrir aukna heilbrigðisþjónustu fyrir útigangsfólk og fólk í neyslu mikla enda hefur þeim sem leita í bílinn fjölgað jafnt og þétt. „Ég held að við séum mjög skammt á veg komin hér á Íslandi í því að umgangast fólk á jaðri samfélagsins. Við erum gjörn á að flokka einstaklinga sem annars flokks ef þeir falla ekki inn í það sem kallað er eðlilegt en það er nú einu sinni þannig að við rötum ekki öll sömu leiðina.“

Upplifunin var mjög sterk

Geðhjálp og Rauði krossinn efndu í sumar, í samstarfi við 12 manna hlaupahóp, til átaks- og forvarnarverkefnis gegn sjálfsvígum ungra karla undir yfirskriftinni Útmeða. Friðleifur Friðleifsson var einn hlauparanna sem hlupu hringinn í kringum landið.

Hópurinn sem tók þátt í þessu verkefni kom meira og minna úr Bootcamp þar sem konan mín er að æfa. Ég kom því inn í það svona á ská,“ segir Friðleifur, sem á að baki glæsilegan hlaupaférl en er á því að hlaupið í sumar hafi verið eitt það skemmtilegasta sem hann hefur tekið þátt í. „Það voru nokkrir hlutir sem heilluðu mig. Í fyrsta lagi hafði ég aldrei farið hringveginn og í annan stað er nokkuð rík þörf fyrir að láta gott af sér leiða í öllum hópnum,“ segir Friðleifur en um leið og hugmyndin að hringhlaupinu vaknaði fór hópurinn að svipast um eftir verðugu verkefni til að styrkja. „Þá hitti það þannig á að Geðhjálp og Rauði krossinn voru að fara af stað með áttak vegna fjölda sjálfsvíga ungra karla á Íslandi. Við ákváðum að grípa það málefni með von um að opna umræðuna,“ segir Friðleifur.

HLJÓP 30 KM Á DAG

Sjálfsvíg hafa verið algengasta dánarorsök íslenskra karlmannna á aldrinum 18 til 25 ára á allra síðustu árum. Átakið fékk yfirskriftina Útmeða en með slagorðinu eru ungir karlmenn hvattir til að setja tilfinningar sínar í orð til að stuðla að því að hafna ekki í tilfinningalegu öngstræti með ófyrirséðum afleiðingum. Hópurinn lagði af stað í kringum landið þann 30. júní. Hópnum var skipt í þör, einn karl og eina konu, og hljóp hver hlaupari í 30 mínútur í senn. Hlaupið var mjög krefjandi því hver hlaupari þurfti að meðaltali að hlaupa á 12 km hraða tæplega 30 km leið á hverjum einasta degi.

ALLUR TÍMI VEL NÝTTUR

„Þetta var frábær upplifun. Ég hef

hlaupið út um allar trissur en þarna fann ég að það skipti máli hvað ég var að gera,“ segir Friðleifur en þegar hlaupararnir voru í hvíld í rútunni nýttu þeir tímann til að safna styrkjum og koma áttakinu á framfæri. „Okkur fannst við hafa ýtt á einhverjar dyr þegar við heyrðum af mönnum sem komu fram og sögðu sína sögu,“ segir hann stoltur. „Þetta, ásamt því að vera með tólf hlaupurum og tveimur bílstjórnum í rútu allan sólarhringinn í fimm daga og komast takmarkað í það, gerði þetta fáránlega skemmtilegt.“

En hvað var erfiðast við hlaupið? „Erfiðasti kaflinn hlaupalega séð var snemma í hlaupinu, upp Holtavörðuhéðina þegar við fengum 18 metra í andlitið. Þá fórum við að spyrja okkur hvað við værum komin út í,“ segir hann glettinn. En hvað með eftirminnilegasta augnablikið? „Það er erfiðt að benda á einhvert ákveðið augnablik, þau eru ansi mörg sem koma upp í hugann. Það er tvennt sem stendur upp úr svona hlaupalega séð. Annars vegar móttökurnar sem við fengum þegar við komum til Reykjavíkur og sáum alla hlauparana sem komu til að hlaupa með okkur frá Höfðabakkanum og niður í Rauða krossinn, okkur þótti ótrúlega vænt um það. Hins vegar þegar við konan mín vorum svo heppin að fá að hlaupa Álftafjörðinn fyrir austan. Að hlaupa þar í logni klukkann fjögur að morgni á sumardegum var einstakt,“ segir Friðleifur en mörg önnur augnablik eru ógleymanleg. „Til dæmis að hitta aðstandendur, foreldra og vini þeirra sem hafa tekið sitt eigið líf og fá að heyra þeirra sögu, og þá hversu mikilvægt verkefnið okkar var.“

Mikil og góð stemning var í hópnum sem hljóp hringinn á fimm dögum.

SÖFNUÐU FYRIR FORVARNARMYNDBANDI

Viðtökurnar komu Friðleifi á óvart. „Ég bjóst ekki við að skapa svo mikla vakningu. Bæði fyrirtæki og einstaklingar tóku ótrúlega vel í þetta.“

Um 7 milljónir króna söfnuðust í áttakinu og fyrir það var búið til forvarnarmyndband sem frumsýnt var á alþjóðlegum forvarnardegum gegn sjálfsvígum þann 10. september. Friðleifur hefur skoðað mynd-

bandið. „Ég er mjög sáttur við hvernig til tókst og er ánægður að heyra hversu góðir fagaðilar komu að gerð myndbandsins.“ Nánari upplýsingar um átakið má fá á vefsíðunni www.utmeda.is.

Ekkert vandamál er of lítið

Hjálparsími Rauða krossins 1717 og netspjallið 1717.is er opið allan sólarhringinn allt árið. Þar er veitt ókeypis þjónusta þar sem gætt er trúnaðar og nafnleyndar. Um sjötíu þjálfaðir sjálfboðaliðar eru til staðar fyrir þá sem vilja tala um sín hjartans mál.

Hjálparsíminn 1717 hefur verið til í þessari mynd síðan 2004 en netspjallið er tiltölulega nýfarið af stað hjá okkur í þeim tilgangi að ná betur til unga fólksins, þó vissulega sé öllum frjálst að nota það,“ segir Hjálmar Karlsson, verkefnisstjóri Hjálparsímans 1717.

ÓKEYPIS ÞJÓNUSTA

Þjónusta Hjálparsímans er ókeypis með öllu. „Þú þarft til dæmis ekki að eiga inn eign til að hafa samband og það kemur ekki fram á símreikningum þó að hringt hafi verið í okkur,“ upplýsir Hjálmar en fulls trúnaðar er gætt. „Fólk þarf ekki að gefa upp nafn frekar en það vill.“

SJÁLFBODALIÐAR TIL HJÁLPAR

Hjálparsíminn er sjálfboðaliðadrefið verkefni. Þjónustan er veitt allan sólarhringinn af 60 til 70 vel þjálfuðum sjálfboðaliðum. „Allir sjálfboðaliðar fara á námskeið þar sem farið er yfir verklagsreglur og fólk frá samstarfsaðilum okkar á borð við Landlækni, geðsvið Landspítalans og Barnaverndarstofu fara yfir gagnlega hluti. Til dæmis er farið yfir taltækni, virka hlustun og sálrænan stuðning og hvernig eigi að bregðast við símtölum frá krökkum undir 18 ára,“ segir Hjálmar en Hjálparsíminn er einnig í samstarfi við Neyðarlínuna 112 þegar eitthvað kemur upp á.

Reynt er að þjónusta sem breiðastan hóp fólks. „Við erum til dæmis afar ánægð yfir að vera komin með pólskumælandi einstakling í hópinn og munum auglýsa það innan pólska samfélagsins á næstunni.“

VANDAMÁLIN ÆÐI ÓLÍK

Um 15 þúsund manns hafa samband við Hjálparsímann á hverju ári eða um 41 á dag. „Ástæður samtalanna eru jafn ólík-

Sjálfboðaliðar okkar eru þjálfaðir til að bregðast rétt við mismunandi vandamálum, bæði með því að veita virka hlustun og gefa sálrænan stuðning.

ar og þær eru margar, en ekkert vandamál er of lítið,“ segir Hjálmar og tekur dæmi um þau vandamál sem fólk glímir við. „Þetta eru sálfræðileg vandamál á borð við einmanaleika, kvíða, átröskun, þunglyndi og sjálfsvígshugsanir. Félagsleg vandamál sem tengjast fjármálum, húsnæði, námsörðugleikum, heilbrigði, kynferðisofbeldi, líkamlegu ofbeldi, líkamlegri fötlun, sjúkdómum, neyslu og fíkn.“

HLUSTA OG BEINA FÓLKI Í RÉTTA ÁTT

„Sjálfboðaliðar okkar eru þjálfaðir til að bregðast rétt við mismunandi vandamálum, bæði með því að veita virka hlustun og gefa sálrænan stuðning. Þá getum við veitt upplýsingar um þau úrræði sem eru í boði í samfélaginu hverju sinni,“ segir Hjálmar en sjálfboðaliðarnir hafa aðgang að rafrænni handbók sem þeir geta stuðst við. „Við gefum okkur ekki út fyrir að lækna djúpstæð vandamál í gegnum símann en við erum rökrétt fyrsta skref þegar vandi steðjar að.“

FASTUR LIÐUR Í LÍFI SUMRA

Hópurinn sem hefur samband við Hjálparsímann er afar fjölbreyttur. Einnig er ákveðinn hópur fólks sem hringir reglulega. „Sumir hringja á hverjum degi.

Þjónusta Hjálparsímans er ókeypis með öllu, segir Hjálmar Karlsson, verkefnisstjóri Hjálparsímans 1717.

MYND/ GVA

Þá er það fastur liður í þeirra degi að heyra í okkur. Sumir eru með einhverja andlega kvilla, aðrir eru félagslega einangraðir og eiga fáa eða enga aðra til að

tala við. Oft er þetta bara spjall um daginn og veginn og okkur er það ljúft og skylt að reyna að rjúfa þessa einangrun sem fólk er í.“

Bjóðum flóttafólk velkomið

Þegar flóttamenn koma til Íslands fer þétt stuðningsnet í gang. Rauði krossinn hefur marga sjálfboðaliða á sínum snærum, fólk sem er tilbúið að aðstoða flóttamenn með fyrstu skrefin í nýju landi. Mikilvægt starf sem jafnframt er lærdómsríkt.

Hrafnhildur Kvaran, verkefnastjóri hjá Rauða krossinum, segir að stórt verkefni sé fram undan þegar hópur flóttamanna frá Sýrlandi kemur hingað en vel verði tekið á móti honum. „Þegar við tökum á móti kvótaflóttamönnum vitum við fyrirfram hvaða hópur er væntanlegur, hversu stór hann er og hvernig hann er samsettur. Verkefnið er unnið í samvinnu við móttökusveitarfélag og velferðarráðuneyti. Sýrlenski hópurinn sem kom hingað í janúar sl. kom til Reykjavíkur og Rauði krossinn í borginni sá um stuðningsþjónustu við fólk. Kvótaflóttamenn koma hingað í gegnum flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna,“ útskýrir Hrafnhildur þegar hún er beðin að lýsa því hvernig svona ferli fer af stað. „Þrettán Sýrlendingar komu í janúar, þar af voru þrjár fjölskyldur og einn einstaklingur. Rauði krossinn hefur sjálfboðaliða á sínum snærum sem styður við bakið á flóttafólkinu fyrsta árið en að auki fær það lögbundna félagsráðgjöf. Fjöldi sjálfboðaliða hefur aukist mikið undanfarið sem er jákvætt,“ segir hún.

„Sem betur fer er áhugi mikill hjá fólkum á að gerast stuðningsfulltrúar fyrir Rauða krossinn. Við bjóðum upp á fræðslu fyrir sjálfboðaliðana um verkefnið og hvað hægt er að gera sem stuðningsaðili. Fyrst og fremst þarf að taka vel á móti fólkinu inni á því heimili sem það fær afhent við komuna, bjóða fólk velkomið, hafa jafnvel mat á borðum og hlýlegt andrúmsloft. Það er mjög mikilvægt fyrir þetta fólk að finna strax að það er velkomið,“ segir Hrafnhildur.

Yfirleitt eru þrjár til fjórar stuðningsfjölskyldur til staðar og skipta með sér verkefninu. „Það þarf að hjálpa fólk með einföld atriði, kenna

” Það þarf að hjálpa fólk með einföld atriði, kenna því að þekkja umhverfi sitt á þessum ókunnuga stað.

Því að þekkja umhverfi sitt á þessum ókunnuga stað, fara út í búð að versla, læra á strætó, koma börnum í skóla og þess háttar. Stundum fást ekki þær matvörur sem fólk er vant að nota, krydd og þess háttar, í næstu búð og þá þarf að finna út hvar sé hægt að nálgast þær vörur. Það getur verið heilmikið mál að kenna börnum að aðlagast íslenskum skóla, læra heima og komast yfir tungumálhindranir. Kennarar hafa tekið sérstaklega vel á móti börnum flóttamanna,“ segir Hrafnhildur enn fremur og segir að vel hafi tekist með þann hóp sem kom hingað í janúar. „Við sjáum talsverðan mun á fólkum sem kemur beint úr stríði. Fólk sem kemur beint frá Sýrlandi er í talsverðu uppnámi, það hefur miklar áhyggjur af vinum og ættingjum sem eru enn í landinu. Fólk er enn mjög tengt stríðinu og undir gríðarlega miklu álagi.“

Þrjár hópar flóttafólks komu hingað til lands í fyrra. Einn frá Sýrlandi, einstæð fimm barna móður frá Afganistan sem hafði verið á flótti í Íran og einnig komu fimm hinsegin einstaklingar sem eru á flótti vegna kynhneigðar. Þeir eru frá Kamerún, Simbabwe, Sýrlandi og Úganda. „Síðan koma alltaf nokkrir flóttamenn sem hælisleitendur,“ segir Hrafnhildur og bætir því við að Rauði krossinn sé vel í stakk búinn til að taka á móti hópi flóttamanna.

Hrafnhildur Kvaran, verkefnastjóri hjá Rauða krossinum.

MYND/VILHELM

Lærdómsríkt að styðja flóttafólk

Stuðningsfjölskyldur geta verið fimm með einni flóttamannafjölskyldu og veitir ekkert af því, að sögn Írisar sem hefur átt gott og skemmtilegt samstarf með einstæðri fimm barna móður frá Afganistan. Einföldustu hlutir í samfélaginu koma á óvart.

Iris Davíðsdóttir er einn af stuðningsfulltrúum afganskrar fjölskyldu, móður og fimm barna á aldrinum 9 til 18 ára, sem komu hingað til lands fyrir ári. „Þetta ár hefur verið ótrúlega fljótt að líða,“ segir Íris. „Við vorum fimm stuðningsfjölskyldur með þeim og það veitti ekkert af því, sérstaklega fyrstu mánuðina. Ótrúlega margt kom upp sem þarfnaðist lærdóms og kennslu. Ég get nefnt dæmi um íslenska peninga, debet- og kreditkort, strætó- og verslunarferðir. Einnig þurfti að læra ýmislegt á heimilinu, eins og um kalt og heitt vatn, eldhústæki og þvottavélina. Við aðstoðum við að finna vinnu fyrir elsta soninn í sumar og höfum haldið upp á barnaafmæli með þeim. Einnig höfum við farið með þau í ferðalag um landið, meðal annars til Vestmannaeyja. Þau höfðu aldrei farið í skip fyrr. Svo kenndum við yngstu börnunum að hjóla. Stelpur mega ekki hjóla í Íran þar sem þau bjuggu. Við fórum í bíó, Húsdýragarðinn og gerðum ýmislegt sem börn hafa gaman af. Eitt ár er tæpast nægur tími til að koma fólk inn í íslenskt samfélag en það er viðmiðunartíminn.“

Íris segir að það hafi gengið ágætlega að koma fjölskyldunni inn í íslenska rútinu. Því sé þó ekki að neita að margt sé mjög framandi fyrir fólk frá ólíkum menningarheimi og þau hafi enn þörf á aðstoð. „Það hefur myndast gott samband á milli okkar og mér er farið að þykja mjög vænt um þau. Vináttan mun halda áfram. Krakkarnir hafa

Á ferðalagi í Vestmannaeyjum. Hoda, Baldvin, Chadman, Zeinab, Rogieh, Arndís, Fatima, Íris, Ali og Feyzollah.

” Eitt ár er tæpast nægur tími til að koma fólk inn í íslenskt samfélag en það er viðmiðunartíminn.

verið duglegir að læra íslensku og við erum í sambandi við þau elstu á Facebook sem er þægilegt þar sem þau geta þýtt orð á Google translate ef þau skilja ekki. Elsti strákurinn hefur verið ótrúlega duglegur að læra málið,“ segir Íris.

Hún segist hafa lært mikið af þessum kynnum. „Mér fannst líka frábært að kynnast hinum stuð-

ningsfjölskyldunum. Þetta er svo gott fólk með stórt hjarta. Þegar ég ákvað að taka að mér að vera stuðningsaðili sá ég fyrir mér að ég myndi bjarga fólkinu en ein af stuðningsfjölskyldunum hafði gert þetta áður og þau voru dugleg að minna mig á að hlutverk okkar væri að hjálpa fólkinu til sjálfshjálpar,“ segir Íris. „Þar sem þau eiga enga

fjölskyldu hér á landi er það afar þakklátt fyrir heimsóknir. Starfið er gefandi og fær mann oft til að hugsa hvað við höfum það gott hér á landi. Við megum heldur ekki gleyma því að sennilega verða þau nýtir þjóðfélagsþegnar sem stunda nám og vinnu og leggja aftur til samfélagsins sem bauð þeim hingað.“

Hælisleitendur eru líka flóttamenn í leit að vernd

Hælisleitendur sem koma til Íslands búa oft við mikla félagslega einangrun og eru jafnframt undir miklu andlegu álagi. Rauði krossinn vinnur að því með sjálfbodaliðum að létta fólki biðina á meðan málsmeðferð stendur yfir, bæði með heimsóknnum og félagsstarfi.

Julie Ingham, verkefnastjóri hjá Rauða krossinum, hefur umsjón með sjálfbodaliðum sem heimsækja hælisleitendur og sömuleiðis heldur hún úti félagsstarfi fyrir þá. „Félagsstarf okkar byggir á að kynnst hælisleitendum en með því getum við fundið út hvernig stuðningi fjölskyldur eða einstaklingar þurfa á að halda. Síðan eru skipulagðir heimsóknahópar í framhaldi af því. Það hafa verið þrjátíu stuðningsfulltrúar virkir í þessu starfi,“ segir Julie og bætir við að undanfarnar vikur hafi þeim fjölgað mikið sem hafa áhuga á sjálfbodastarfi fyrir Rauða krossinn. „Ég er núna með sjöttu manns á lista sem hafa áhuga á starfinu. Fyrst þarf sjálfbodaliðinn að koma í viðtal hjá mér, síðan fær hann hjálfun, fræðslu og stuðning til að taka að sér þetta starf. Sjálfbodaliðarnar koma til dæmis strax á svokallað opið hús sem er haldið vikulega í Reykjavík, Hafnarfirði og Reykjanesbæ,“ segir Julie.

„Við setjumst niður með hælisleitendum og finnum út hluti sem þeir myndu vilja vita meira um. Við ákveðum í sameiningu ýmsa viðburði og heimsóknir. Einnig finnum við út, ásamt sjálfbodaliðum, hvar áhuginn liggur, til dæmis að fræðast um borgina, heyra um íslenskar hefðir, heimsækja söfn og gallerí, gera eitthvað skemmtilegt saman eins og að matreiða, horfa á kvikmynd eða fara í keilu. Við getum jafnvel gefið fólki tækifæri til að læra og æfa íslensku eða boðið fyrirlesara til okkar að tala um mikilvæg málefni,“ segir Julie.

„Það er ýmislegt í boði og Rauði

” Við setjumst niður með hælisleitendum og finnum út hluti sem þeir myndu vilja vita meira um.

krossinn reynir að nýta sér þá sérþekkingu sem sjálfbodaliðarnir hafa úr sínu starfi og menntun. Ef einhver er íslenskukennari er hann til dæmis kjörinn í íslenskukennsluna. Flestir hælisleitendur vilja læra íslensku og kynnst landi og þjóð. Þetta fólk er allt í ferli hjá íslenska ríkinu vegna umsóknar sinnar. Þeir sem þegar hafa fengið hæli eru líka velkomnir í félagsstarfið okkar. Mest er þetta þó hugsað fyrir þá sem eru í ferli,“ segir Julie og bætir við að fólk sé mjög ánægt með þessa þjónustu.

„Markmið Rauða krossins er fyrst og fremst að rjúfa þá einangrun sem hælisleitandinn er í þegar hann kemur til landsins. Stundum hefur fólk ekki mikla enskukunnáttu. Auk þess lendir það kannski í íbúð með fólki sem talar annað tungumál og er frá allt öðrum menningarheimi. Það hefur orðið mikil fjölgun hælisleitenda upp á síðkastið og rúmlega tvö hundruð manns í kerfinu núna að biða úrlausnar sinna mála. Biðin er erfið og þess vegna er gott að hafa vel uppbyggilegt móttökukerfi. Hælisleitendur eru líka flóttafólk. Það er ekkert öðruvísi fólk en það sem kemur í boði ríkisstjórnarinnar.“

Julie Ingham, verkefnastjóri hjá Rauða krossinum.

MYND/ANTON

Zoë Robert, önnur frá hægri, með hælisleitendum í Bláa lóninu.

Langaði til að sýna stuðning

Zoë Robert starfar sem sjálfbodaliði fyrir Rauða krossinn. Hún hefur heimsótt hælisleitendur frá árinu 2009 og veitir þeim stuðning. „Ég fer í heimsókn einu sinni í viku, spjalla við fólkið og athuga hvort það sé eitthvað sem hægt er að aðstoða það með. Ég spyr hvernig því líði og hvað það hafi fyrir stafni. Auk þess veiti ég þær upplýsingar sem ég mögulega get. Maður reynir að svara öllum spurningum eftir bestu getu,“ útskýrir Zoë, sem er frá Ástralíu en hefur búið hér frá árinu 2006. Hún starfaði áður sem sjálfbodaliði fyrir Rauða krossinn í heimalandi sínu.

Zoë segir það geta tekið á að heimsækja hælisleitendur. Þetta sé þó fólk eins og við þótt það eigi erfiða reynslu að baki og sé undir miklu andlegu álagi. Stundum þurfi að ræða erfið mál. Hún starfar einn-

ig sem sjálfbodaliði í félagsstarfsemi Rauða krossins fyrir hælisleitendur og segir það öðruvísi reynslu. „Þá gerum við eitthvað skemmtilegt saman, förum í ferðalög og þess háttar. Það er mikilvægt að hitta annað fólk, fá tækifæri til að læra um nærumhverfið. Stundum fáum við fólk sem er tilbúið að deila hæfileikum sínum, til dæmis á gítarnámskeiði og það er mjög vinsælt að elda saman.“

Zoë segir að það hafi verið mikil umræða um flóttamenn og hælisleitendur í Ástralíu þegar hún starfaði þar, ekki ólíkt því sem nú er hér. „Þessi umræða snart mig djúpt og mig langaði til að sýna fólkinu stuðning. Ég kynntist síðan íslenskum manni og flutti hingað. Ég vildi halda áfram og vera sjálfbodaliði á Íslandi,“ segir Zoë, sem er enskukennari og blaðamaður að mennt.

Ómetanleg þekking innan Rauða krossins

Undir lok ágústmánaðar komust málefni flóttafólks í hámeði í kjölfar áskorunarinnar „Kæra Eygló“. Almennur tók við sér og bauð fram aðstoð sína og svo virðist sem mikill velvilji ríki um þessar mundir í garð málaflokksins. Sveitarfélög voru heldur ekki lengi að rétta fram hjálparhönd. Akureyrarbær var fyrsta sveitarfélagið sem lýsti sig reiðubúið til að taka á móti flóttafólki og fylgdu önnur í kjölfarið.

Eiríkur Björn Björgvinsson, bæjarstjóri á Akureyri, segir að bæjarfélagið sé vel í stakk búið til að taka á móti flóttafólki. „Ástæðan fyrir því að við vorum fljót að ákveða að bjóða fram aðstoð var sú reynsla sem við höfum af móttöku flóttafólks. Hér tókum við á móti fólki árið 2003 og var sú reynsla jákvæð. Auðvitað komu upp ákveðin atriði í þessu ferli en það eru eingöngu atriði sem fara í reynslubankann og við getum lært af. Við höfum þekkingu til að miðla og því var aldrei spurning að stíga fram.“

Eiríkur segir samstarfið við Rauða krossinn dýrmætt og lykilatriði við farsæla móttöku flóttafólks. „Við höfum átt mjög gott og náð samstarf við ríki og við Rauða krossinn. Samstarfið við Rauða krossinn skipti gríðarlegu máli fyrir 12 árum og skiptir enn miklu máli. Innan hreyfingarinnar býr reynsla og þekking sem er ómetanleg og kemur til með að skipta sköpum í náinni framtíð. Sú staðreynd að Rauði krossinn er hreyfing sjálfbodaliða þýðir einnig að þar er sterk tenging við almenning og sú tenging verður að vera til staðar.“

Eiríkur Björn Björgvinsson, bæjarstjóri á Akureyri.

Viltu bjóða innflytjanda í mat?

Brjótum ísinn – bjóðum heim er verkefni þar sem íslenskar fjölskyldur bjóða innflytjendum heim eina kvöldstund í kvöldverð og spjall. Verkefnið fór af stað í sumar og virðist mikill áhugi á því, að sögn Bergþóru Bjarkar Guðmundsdóttur, verkefnastjóra hjá Rauða krossinum í Kópavogi. Verkefnið er hugsað fyrir alla innflytjendur burtséð frá því hvernig þeir komu til landsins.

Þetta er einfalt í sniðum og gengur út á að hvetja Íslendinga til að bjóða heim fjölskyldu af erlendum uppruna. Hugmyndin er sú að skapa ný tengsl yfir kvöldmat án þess að skuldbinda sig í langtíma sjálfboðaliðastarf. Verkefnið fer fram í gegnum Rauða krossinn og getur verið hvar á landinu sem er. Þetta er hugsað fyrir alla innflytjendur burtséð frá því hvernig þeir koma til landsins,“ segir Bergþóra og bætir við að þetta sé tækifæri fyrir innflytjendur til að kynna Íslendingum á nýjan og skemmtilegan hátt jafnvel með frekari vináttu í huga. Einnig gefur það Íslendingum kost á að kynna fólki sem hefur ákveðið að setjast hér að.

Bergþóra segir að þetta hafi gefist vel. Nokkur matarboð hafa þegar verið haldin með góðum árangri. „Mér sýnist að góður vilji sé hjá samfélaginu um þessar mundir því við

höfum fengið mikil viðbrögð undanfarna daga. Ég á fullt í fangi með að halda utan um þetta, svo mikill er áhuginn,“ segir hún.

Hægt er að sækja um á vefsíðu Rauða krossins undir Kópavogsdeild en Bergþóra segir að verkefnið sé á landsvísi. „Þetta var sett í gang hjá Kópavogsdeildinni sem tilraunaverkefni. Það getur hver sem er sótt um að bjóða heim. Við þurfum bara ákveðnar upplýsingar svo hægt sé að púsla saman fólki sem býr á sama svæði og hefur jafnvel svipuð áhugamál. Við hvetjum fólk til að sækja um og sjáum til þess að matarboðið eigi sér stað. Að boðinu loknu biðjum við fólk að svara nokkrum spurningum, til dæmis hvort matarboðið hafi breytt skoðun viðkomandi til innflytjenda. Að öðru leyti fylgjum við þessu ekki eftir og engin skuldbinding er fólgin í heimbóðinu. Við höfum bara fengið jákvæð viðbrögð við þessu verkefni.“

Bergþóra Björk Guðmundsdóttir hjá Rauða krossinum í Kópavogi.

MYND/ANTON

Rauði krossinn þakkar eftirfarandi aðilum fyrir að styrkja útgáfu Hjalparinnar

Alþýðusamband Íslands

ORKAN

LANDSLÖG | LÖGFRÆDISTOFA

VALITOR

- Allinn ehf
- ARGOS Arkitektastofa Grétars og Stefáns
- Arkitektastofan OG ehf
- Ásbjörn Ólafsson ehf
- Bandalag starfsm ríkis og bæja
- Bausgöt ehf
- Betra líf - Borgarhóll ehf
- Bifreiðaverkstæðið Klettur ehf
- Birna Loftsdóttir
- Bílamálinn Varmi ehf
- Bílasmiðurinn hf
- Björn Rögnvaldsson ehf
- Blaðamannafélag Íslands
- Blikkrás ehf
- Blikksmiðja Reykjavíkur
- BLUE Car Rental ehf
- Bókhaldsstofa Haraldar slf
- Bókráð, bókhald og ráðgjöf ehf
- Bókun sf
- Bónus
- Braudhúsið ehf
- Búnaðarsamband Húnaþings og Stranda
- Dalabyggð
- Danica sjávarfarur ehf
- Dýralæknirinn á Breiðdalsvík

- Efling stéttarfélag
- Efnamóttakan hf
- Eignamiðlunin ehf
- Eiríkur og Einar Valur hf
- Eldhestar ehf
- Ennem ehf
- Fjallabyggð
- Fjallalamb hf
- Fjótisdalshérað
- Flóahreppur
- Framhaldsskólinn á Laugum
- Framhaldsskólinn í A-Skaftafellssýslu
- Fræðslumiðstöð Vestfjarða
- Garðabær
- Geir ehf
- Geislalækni ehf - Laserþjónusta
- Gistiheimilið Bjarmalandi ehf
- Gjögur hf
- Grórfargil ehf
- Guðmundur Tyrtingsson ehf
- Hagvangur ehf
- Hamraborg ehf
- Hannes Eyvindsson
- Hálsafell ehf.
- Hár og hamar ehf
- HBTB ehf
- Heilsunrunnirinn ehf

- Hilmar Bjarnason ehf. - rafverktaki
- Hitaveita Egilsstaða og Fella ehf
- Hjá Guðjónó ehf
- Hótel Djúpvík ehf
- Hótel Laki
- Hraðfrystihús Hellissands hf
- Húnavatnshreppur
- Hveragerðiskirkja
- Höfðakaffi ehf
- Íslensk endurskoðun ehf
- Ísold ehf
- Ísrör ehf
- Ístak hf. (Iceland construction ltd)
- Íþróttabandalag Suðurnesja
- Járnsmiðja Óðins ehf
- Jóhannes Brandsson
- JP Lögmenn ehf
- K.Pétursson ehf
- Kaupfélag Skagfirðinga
- Guðmundur Tyrtingsson ehf
- Klausturkaffi ehf
- Klúka ehf
- Krossborg ehf
- Kvenfélag Gaulverjabæjarhrepps
- Kvenfélagið Hekla
- Landssamband lögreglumanna
- Landssamtök lífeyrissjóða

- Lífandi visindi
- Loftstökkahreinsun ehf
- Lögmennshlið lögfræðipj ehf
- Lögreglustjórnin á höfuðborgarsvæðinu
- Löndun ehf
- Marver ehf
- Matthías ehf
- Menntaskólinn að Laugarvatni
- Merkmenn ehf.
- Miðás hf
- Miðstöðin Vestmannaeyjum ehf
- Mýrdælingur ehf
- Nesskip hf
- Nonni liti ehf
- Norlandia ehf
- Orkuvirki ehf
- Ósal ehf
- Pökun og flutningar ehf
- Rafbreidd ehf
- Rafha ehf
- Rafmiðlun hf
- Krossborg ehf
- Rafstílling ehf
- RafSuð ehf
- Rafsvið sf
- Rafþjónusta Þorsteins

- Réttur - Aðalsteinsson & Partners ehf
- Runólfur Hallfreðsson ehf
- Samhentir - kassagerð ehf
- Samtök starfsmanna fjármála-fyrirtækja, SSF
- Samvirkni ehf
- Sigurgeir G. Jóhannsson ehf
- SJBS
- Síldarvinnslan hf
- Sjúkrahúsið á Akureyri
- Skinney-Pinganes hf.
- Skóhúsið
- Skólavefurinn ehf
- Skútustaðahreppur
- Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins bs
- Sólar Arkitektar sola@solark.is
- Steypustöðin Hvammstanga ehf
- Stéttarfélagið Samstaða
- Suðurlug ehf
- Suzuki-bílar hf
- Sveitarfélagið Garður
- Sveitarfélagið Ólfus
- Svínahraun ehf
- Tannlæknastofa A.B. slf
- Tannlæknastofa Árna Páls Halldórssonar
- Tannlæknabjónustan slf

- TS vélaleiga ehf
- TSA ehf
- Utanríkisráðuneytið
- Úti og inni sf
- Vaki fiskeldiskerfi hf
- VAL-ÁS ehf
- Veidísport ehf
- Veidíþjónustan Strengir
- Verkfærasalan ehf
- Verksýn ehf
- Verkval ehf
- Verslunarmannafélag Suðurnesja
- Verslunartækni ehf, Reykjavík
- Vesturgarður ehf
- Vélaleiga Halldórs Sigurðssonar ehf
- Vélaverkstæði Skagastrandar ehf
- Vélsmiðja Sandgerðis ehf
- Við og Við sf
- Vilhjálmsson sf
- Wurth á Íslandi ehf
- www.bmarkan.is
- Yrki arkitektar ehf
- Þekking - Tristan hf
- Þór félag stjórnenda
- Ævintýradalurinn ehf
- Öryggisgirðingar ehf